

Міністерство охорони здоров'я України
Одеський національний медичний університет
Кафедра професійної патології та функціональної діагностики

«Затверджую»
В.о. проректора
з науково-педагогічної роботи
Світлана КОТЮЖИНСЬКА
"_____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

1-го року освітньої частини інтернатури

за фахом

«Внутрішні хвороби»

Тривалість навчання – 3 місяці

Лекції	46
Семінари	138
Практичні заняття	284
<hr/>	
Разом	468 годин

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти: післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність: Внутрішні хвороби
Попередня освіта: Ступінь магістра за спеціальністю
222 «Медицина», 228 «Педіатрія»

Одеса 2022

Робоча програма складена на підставі **Примірної програми підготовки в інтернатурі** за спеціальністю «Внутрішні хвороби», схвалена на засіданні групи фахових експертів зі спеціальності «Внутрішні хвороби». Навчальна дисципліна «Внутрішні хвороби» вивчається інтернами спеціальності 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» протягом двох років навчання й забезпечує ґрунтовні знання у сфері професійної діяльності.

Програма обговорена і затверджена на методичному засіданні кафедри «29» серпня 2022 р., протокол № 1

Завідувач кафедри

Олександр ІГНАТЬЄВ

Програма затверджена методичною комісією по післядипломному навчанню «30» 08 2022 р. протокол № 1

Декан факультету
післядипломної підготовки

Костянтин ШЕВЧЕНКО-БІТЕНСЬКИЙ

Пояснювальна записка.

«Внутрішні хвороби» – ключова медична дисципліна, яка відповідає за лікування дорослих пацієнтів із комплексом захворювань як в лікарні, так і в суспільстві. Це – пацієнт-орієнтована галузь медицини, яка науково базується та дотримується етичних і холістичних принципів допомоги; створює та просуває медичні знання, методи та можливості. Аналізує результати інших медичних спеціальностей та інтегрує їх у стратегії діагностики, лікування та догляду конкретного пацієнта.

Програма з дисципліни «Внутрішні хвороби» передбачає вивчення основ внутрішньої медицини за розділами: кардіологія, ревматологія, гематологія, алергологія, гастроентерологія, ендокринологія, нефрологія, при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, сучасних аспектах діагностики, лікування та профілактики основних та найбільш розповсюджених нозологій у даних розділах захворювань внутрішньої медицини, які необхідні для здійснення професійної діяльності лікаря.

Дисципліна спрямована на здобуття знань, навичок та вмінь, достатніх для впровадження у практичну медицину та інші сфери життя; розвиток здатності до безперервного розвитку та самовдосконалення.

Допуск до навчання в інтернатурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби» здійснюється після одержання особою базової медичної освіти, в результаті якої було набуто базові медичні знання на основі рейтингового розподілу. Навчання включає в себе теоретичну і практичну підготовку в університеті або університетській клініці, а також, якщо це доцільно, в медичному закладі, схваленому для цієї мети компетентними інстанціями або органами в якості бази проходження інтернатури.

Навчання проводиться на очній основі в конкретних установах, визнаних компетентними інстанціями, та передбачає участь у всьому спектрі медичної діяльності відділення, на базі якого здійснюється навчання, включаючи чергування за викликом, таким чином, щоб фахівець присвячував всю свою професійну діяльність практичній і теоретичній підготовці протягом повного робочого тижня протягом усього року відповідно з процедурами, встановленими компетентними інстанціями.

Завданнями підготовки фахівців в галузі внутрішньої медицини є створення компетентного лікаря-інтерніста для Європейської системи охорони здоров'я з якісною взаємодією з фахівцями інших медичних спеціальностей; оптимізованою комплексною допомогою з використанням сучасних методів діагностики та лікування.

Навчальний план 2022-2023 н.р.
 1-го року навчання спеціалізації (інтернатури)
 за фахом «Внутрішні хвороби»

Код курсу, розділу	Назва курсу, розділу	Кількість годин			
		Лекції	Практичні	Семіна-рські	Всього
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	2	6	2	10
2	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ДИХАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ	6	64	24	94
3	ХВОРОБИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ	12	98	32	142
4	РЕВМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ	6	48	16	70
5	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ	6	64	24	94
6	Залік		2		2
		32	282	98	412
7	Додаткові програми	14	2	40	56
	ВСЬОГО	46	284	138	468

Перелік лекцій
 1-го року навчання спеціалізації (інтернатури)
 за фахом «Внутрішні хвороби»

№	Код	Назва теми	Год
	1	ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	2
1.	1.1	Загальні питання організації медичної допомоги населенню України. Принципи роботи лікувально - поліклінічних закладів. Стаціонарна та амбулаторна терапевтична допомога.	2
	2	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ДИХАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ	6
2.	2.1	Хронічне обструктивне захворювання легень. Класифікація. Критерії бронхіальної обструкції. Програми лікування. Покази до госпіталізації. Реабілітаційна терапія.	2

3.	2.2	Пневмонії. Класифікація. Нові підходи до лікування.	2
4.	2.3	Нагнійні захворювання легень. Абсцес легень. Бронхоектатична хвороба. Емпієма плеври.	2
	3	ХВОРОБИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ	12
5.	3.1	Артеріальні гіпертензії. Есенціальна артеріальна гіпертензія. Загальні принципи терапії.	2
6.	3.2	Вторинні артеріальні гіпертензії. Гіпертензивні кризи. Загальні принципи терапії. Невідкладна допомога.	2
7.	3.3	Атеросклероз. Сучасні погляди на проблему. Принципи лікування та профілактика.	2
8.	3.4	Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Стенокардія. Діагностика, диференційна діагностика, лікування. Реабілітація.	2
9	3.5	Серцева недостатність. Класифікація (клінічні стадії, варіанти, функціональні класи за критеріями NYHA). Особливості лікування.	2
10.	3.6	Гостра серцева недостатність. Серцева астма.Набряк легень. Тактика лікаря-терапевта. Діагностика. Алгоритми лікування.	2
	4	РЕВМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ	6
11.	4.1	Ревматична лихоманка. Класифікація. Діагностичні критерії. Методи лікування. Первинна та вторинна профілактика.	2
12.	4.2	Захворювання суглобів. Ревматоїдний артрит.Класифікація. Діагностичні критерії. Сучасні методи лікування. Експертиза непрацездатності.	2
13.	4.3	Системні захворювання сполучної тканини. Системний червоний вовчак. Системні васкуліти. Вузликочий периартеріїт. Диференційно-діагностичні критерії. Сучасні програми лікування.	2
	5	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ	6
14.	5.1	Хвороби стравоходу. Гастроєзофагальна рефлюксна хвороба. Ахалазія кардії.	2
15.	5.2	Хвороби печінки. Хронічні гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Алкогольна кома. Діагностика. Тактика лікаря. Прогноз.	2
16.	5.3	Хвороби підшлункової залози. Хронічний панкреатит. Зовнішньосекреторна панкреатична недостатність.	2
Разом			32

Перелік практичних занять
1-го року навчання спеціалізації (інтернатурі)
за фахом «Внутрішні хвороби»

№	Код	Назва теми	год
1	2	3	4
	1	ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	6
1.	1.1	Функціональні обов'язки дільничного лікаря-терапевта. Оформлення медичної документації. Статистична звітність. Санітарно-освітня робота.	2
2.	1.2	Профілактичні та реабілітаційні державні програми. Реабілітація терапевтичних хворих.	2
3.	1.3	Принципи лікарсько-трудової експертизи. Експертиза тимчасової та постійної втрати працездатності.	2
	2	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ДИХАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ	64
4.	2.1	Методи обстеження хворих з патологією органів дихання. Функціональна діагностика. Лабораторні та рентгенологічні методи дослідження.	2
5.	2.2	Гострі респіраторні захворювання. Клінічна картина та діагностика основних форм і ускладнень. Лікування. Профілактика грипу та гострих респіраторних вірусних інфекцій.	4
6.	2.3	Хронічне обструктивне захворювання легень. Класифікація. Критерії бронхіальної обструкції. Програми лікування. Покази до госпіталізації. Реабілітаційна терапія.	4
7.	2.4	Пневмонії. Класифікація. Нові підходи до лікування.	4
8.	2.5	Рак легень	2
9.	2.6	Хвороби плеври. Плеврити. Пневмоторакс. Діагностика, методи невідкладної допомоги. Покази до плевральної пункції та дренивання порожнини плеври.	4
10.	2.7	Нагнійні захворювання легень. Абсцес легень. Бронхо-ектатична хвороба. Емпієма плеври.	4
11.	2.8	Інтерстиціальні захворювання легень. Фіброзуєчі альвеоліти.	2
12.	2.9	Дихальна недостатність. Класифікація. Діагностичні критерії.	4
13.	2.10	Легеневе серце. Класифікація легеневої гіпертензії. Тромбоемболія легеневої артерії. Критерії діагнозу. Комплексне лікування. Інтенсивна терапія. Профілактика.	4

14.	2.11	Приступ бронхіальної астми. Астматичний статус.	4
15.	2.12	Легенева кровотеча. Діагностика. Тактика лікаря. Невідкладна допомога.	4
16.	2.13	Гостра дихальна недостатність (в т.ч. гострий стеноз, ларинготрахеїт тощо)	4
17.	2.14	Спонтанний пневмоторакс.	2
18.	2.15	Імунотропний вплив вірусів і бактерій. Опортуністичні інфекції. Вплив антибактеріальних препаратів на імунну систему. Методи імунопрофілактики. Методи раціональної антибіотикотерапії.	4
19.	2.16	Особливості перебігу і лікування захворювань органів дихання у вагітних, хворих похилого та старечого віку.	2
20.	2.17	Професійні легеневі хвороби. Пневмокониоз. Пилкові бронхіти. Екзогенні альвеоліти. Діагностика. Експертиза непрацездатності.	4
21.	2.18	Вібраційна хвороба. Хвороби, викликані переохолодженням.	2
22.	2.19	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в лікуванні захворювань органів дихання.	4
23.	3	ХВОРОБИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ	98
24.	3.1	Методи обстеження при серцево-судинній патології.	4
25.	3.2	Основи електрокардіодіагностики, методика проведення, основні електрокардіографічні синдроми при захворюваннях серцево-судинної системи, їх значення.	4
26.	3.3	Артеріальні гіпертензії. Есенціальна артеріальна гіпертензія. Загальні принципи терапії.	4
27.	3.4	Вторинні артеріальні гіпертензії. Гіпертензивні кризи. Загальні принципи терапії. Невідкладна допомога.	4
28.	3.5	Клінічна фармакологія антигіпертензивних засобів	2
29.	3.6	Атеросклероз. Сучасні погляди на проблему. Принципи лікування та профілактика.	4
30.	3.7	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються при лікуванні хворих з атеросклерозом.	4
31.	3.8	Ішемічна хвороба серця. Класифікація. Стенокардія. Діагностика, диференційна діагностика, лікування. Реабілітація	4
32.	3.9	Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія. Інфаркт міокарда. Діагностика, диференційна діагностика. Ускладнення. Невідкладна допомога. Лікування. Реабілітація.	4
33.	3.10	Інтенсивна терапія і реанімація при захворюваннях серця. Зупинка кровообігу та дихання. Раптова серцева смерть.	4

		Причини. Діагностика. Тактика лікаря. Методи оживлення. Реабілітація.	
34.	3.11	Основні групи та клінічна фармакологія засобів, що використовуються при лікуванні хворих з ішемічною хворобою серця.	4
35.	3.12	Особливості ведення і реабілітації хворих після кардіохірургічних втручань.	2
36.	3.13	Патологічні порушення діяльності серцево-судинної системи в перименопаузальному періоді	2
37.	3.14	Захворювання серцево-судинної системи у вагітних. Тактика лікаря. Методи профілактики.	2
38.	3.15	Соматоформна вегетативна дисфункція. Критерії діагнозу. Лікування. Профілактика.	2
39.	3.16	Хвороби міокарда. Міокардити. Міокардіофіброз.	4
40.	3.17	Кардіоміопатії.	4
41.	3.18	Інфекційний ендокардит. Сучасні особливості перебігу. Диференційна діагностика. Тактика лікування.	4
42.	3.19	Захворювання перикарду.	4
43.	3.20	Вроджені вади серця. Тактика лікаря-терапевта. Методи лікування. Прогноз. Диспансеризація	4
44.	3.21	Фібриляція та тріпотіння передсердь. Надшлуночкова пароксизмальна тахікардія. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування.	4
45.	3.22	Шлуночкова екстрасистолія. Пароксизмальна шлуночкова тахікардія. Фібриляція шлуночків. Асистолія. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування.	4
46.	3.23	Блокади серця.	4
47.	3.24	Клінічна фармакологія антиаритмічних, антитромботичних, антитромбоцитарних препаратів.	4
48.	3.25	Серцева недостатність. Класифікація (клінічні стадії, варіанти, функціональні класи за критеріями NYHA). Особливості лікування.	4
49.	3.26	Гостра серцева недостатність. Серцева астма. набряк легень. Тактика лікаря-терапевта. Діагностика. Алгоритми лікування.	4
50.	3.27	Гостра судинна недостатність (колапс).	2
51.	3.28	Особливості перебігу серцево-судинних захворювань у хворих похилого віку.	2
52.	4	РЕВМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ	48
53.	4.1	Методи обстеження хворих з ревматичними захворюваннями. Лабораторна біохімічна, імунологічна діагностика. Рентгенологічні та ультразвукові методи	4

		дослідження серця і суглобів. ЕКГ, Ехо-кардіографія.	
54.	4.2	Ревматична лихоманка. Класифікація. Діагностичні критерії. Методи лікування. Первинна та вторинна профілактика.	4
55.	4.3	Хронічна ревматична хвороба серця. Діагностика. Лікування. Набуті вади серця. Тактика лікаря-терапевта. Методи лікування. Прогноз. Диспансеризація.	4
56.	4.4	Захворювання суглобів. Ревматоїдний артрит. Класифікація. Діагностичні критерії. Сучасні методи лікування. Експертиза непрацездатності.	4
57.	4.5	Спондилоартрити. Анкілозуючий спондилоартрит. Псоріатичний артрит. Реактивні поліартрити. Хвороба Рейтера.	4
58.	4.6	Дрібнокристалічні артропатії. Подагра. Хондрокальциноз.	4
59.	4.7	Остеоартроз. Клінічні варіанти. Критерії діагнозу. Базисна терапія. Хондростимулятори. Профілактика.	4
60.	4.8	Системні захворювання сполучної тканини. Системний червоний вовчак. Системні васкуліти. Вузликосий периартеріт. Диференційно-діагностичні критерії. Сучасні програми лікування.	4
61.	4.9	Системна склеродермія. Дерматоміозит (поліоміозит). Паранеопластичні артропатії.	4
62.	4.10	Гострий біль (біль голови, у шиї, у спині, у м'яких тканинах).	4
63.	4.11	Клінічна фармакологія імуномодулюючих та протизапальних препаратів.	4
64.	4.12	Особливості перебігу ревматичних захворювань у хворих похилого та старечого віку.	4
65.	5	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ	64
66.	5.1	Методи обстеження хворих з патологією органів травлення. Діагностичні можливості візуальних методів дослідження (рентгенологічних, сонографічних). Интрагастральна рН-метрія. Методи дослідження мікробіоценозу дигестивного тракту та гелікобактеріозу.	2
67.	5.2	Хвороби стравоходу. Гастроєзофагальна рефлюксна хвороба. Ахалазія кардії.	4
68.	5.3	Функціональна шлункова диспепсія. Гастрити. Дуоденіти.	4
69.	5.4	Виразкова хвороба. Основні методи лікування. Хвороби оперованого шлунка.	4
70.	5.5	Рак стравоходу. Рак шлунку. Діагностика передракових станів в гастроентерології.	4

71.	5.6	Захворювання біліарної зони. Хронічний некаменевий холецистит. Жовчнокам'яна хвороба.	4
72.	5.7	Синдром холестазу. Диференційний діагноз жовтяниць.	2
73.	5.8	Хвороби печінки. Хронічні гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Алкогольна кома. Діагностика. Тактика лікаря. Прогноз.	4
74.	5.9	Цирози печінки. Гепатоцелюлярна недостатність. Синдром портальної гіпертензії.	4
75.	5.10	Печінкова кома. Печінкова енцефалопатія. Діагностика. Тактика.	2
76.	5.11	Хвороби підшлункової залози. Хронічний панкреатит. Зовнішньосекреторна панкреатична недостатність.	4
77.	5.12	Хвороби кишок. Глютенова ентеропатія. Целиакія. Синдром надлишкового бактеріального росту.	4
78.	5.13	Функціональна кишкова диспепсія. Синдром подразненої кишки.	4
79.	5.14	Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.	4
80.	5.15	Злоякісні пухлини гепатобіліарної системи. Рак підшлункової залози. Рак кишківника.	4
81.	5.16	Інтенсивна терапія при захворюваннях органів травлення. Внутрішні кровотечі в гастроентерології.	4
82.	5.17	Синдром «гострого живота». Кров у випорожненні.	2
83.	5.18	Особливості клініки та лікування захворювань органів травлення у хворих похилого та старечого віку.	2
84.	5.19	Клінічна фармакологія препаратів, що застосовують при лікуванні пацієнтів із захворюваннями органів травлення.	2
	6.	ЗАЛІК	2
		<i>Разом</i>	282

Перелік семінарів
1-го року спеціалізації (інтернатури)
за фахом «Внутрішні хвороби»

№	Код	Назва теми	год
1	2	3	4
	1	ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	2
1.	1.1	Стандарти діагностики і лікування. Застосування принципу доказовості у внутрішній медицині.	2
	2	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ДИХАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ	24
2.	2.1	Пневмонії. Класифікація. Нові підходи до лікування.	2
3.	2.2	Рак легень	2
4.	2.3	Хвороби плеври. Плеврити. Пневмоторакс. Діагностика, методи невідкладної допомоги. Покази до плевральної пункції та дренування порожнини плеври.	2
5.	2.4	Інтерстиціальні захворювання легень. Фіброзуєчі альвеоліти.	2
6.	2.5	Саркоїдоз органів дихання.	2
7.	2.6	Синдром нічного апное.	2
8.	2.7	Паразитарні та грибкові захворювання легень.	2
9.	2.8	Дихальна недостатність. Класифікація. Діагностичні критерії.	2
10.	2.9	Легеневе серце. Класифікація легеневої гіпертензії. Тромбоемболія легеневої артерії. Критерії діагнозу. Комплексне лікування. Інтенсивна терапія. Профілактика.	2
11.	2.10	Муковісцидоз	2
12.	2.11	Особливості перебігу і лікування захворювань органів дихання у вагітних, хворих похилого та старечого віку.	2
13.	2.12	Нетрадиційні методи лікування в лікуванні захворювань бронхолегеневої системи.	2
	3	ХВОРОБИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ	32
14.	3.1	Основи електрокардіодіагностики, методика проведення, основні електрокардіографічні синдроми при захворюваннях серцево-судинної системи, їх значення.	2
15.	3.2	Вторинні артеріальні гіпертензії. Гіпертензивні кризи. Загальні принципи терапії. Невідкладна допомога.	2
16.	3.3	Клінічна фармакологія антигіпертензивних засобів	2
17.	3.4	Атеросклероз. Сучасні погляди на проблему. Принципи	2

		лікування та профілактика.	
18.	3.5	Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються при лікуванні хворих з атеросклерозом.	2
19.	3.6	Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія. Інфаркт міокарда. Діагностика, диференційна діагностика. Ускладнення. Невідкладна допомога. Лікування. Реабілітація.	2
20.	3.7	Основні групи та клінічна фармакологія засобів, що використовуються при лікуванні хворих з ішемічною хворобою серця.	2
21.	3.8	Особливості ведення і реабілітації хворих після кардіохірургічних втручань.	2
22.	3.9	Патологічні порушення діяльності серцево-судинної системи в перименопаузальному періоді	2
23.	3.10	Захворювання серцево-судинної системи у вагітних. Тактика лікаря. Методи профілактики.	2
24.	3.11	Соматоформна вегетативна дисфункція. Критерії діагнозу. Лікування. Профілактика.	2
25.	3.12	Вроджені вади серця. Тактика лікаря-терапевта. Методи лікування. Прогноз. Диспансеризація	2
	3.13	Фібриляція та тріпотіння передсердь. Надшлуночкова пароксизмальна тахікардія. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування.	2
26.	3.14	Шлуночкова екстрасистолія. Пароксизмальна шлуночкова тахікардія. Фібриляція шлуночків. Асистолія. Діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування.	2
27.	3.15	Клінічна фармакологія антиаритмічних, антитромботичних, антитромбоцитарних препаратів.	2
28.	3.16	Особливості перебігу серцево-судинних захворювань у хворих похилого віку.	2
	4	РЕВМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ	16
29.	4.1	Методи обстеження хворих з ревматичними захворюваннями. Лабораторна біохімічна, імунологічна діагностика. Рентгенологічні та ультразвукові методи дослідження серця і суглобів. ЕКГ, Ехо-кардіографія.	2
30.	4.2	Хронічна ревматична хвороба серця. Діагностика. Лікування. Набуті вади серця. Тактика лікаря-терапевта. Методи лікування. Прогноз. Диспансеризація.	2
31.	4.3	Спондилоартрити. Анкілозуючий спондилоартрит. Псоріатичний артрит. Реактивні поліартрити. Хвороба Рейтера.	2
32.	4.4	Дрібнокристалічні артропатії. Подагра. Хондрокальциноз.	2

33.	4.5	Остеоартроз. Клінічні варіанти. Критерії діагнозу. Базисна терапія. Хондростимулятори. Профілактика.	2
34.	4.6	Системна склеродермія. Дерматоміозит (поліоміозит). Паранеопластичні артропатії.	2
35.	4.7	Клінічна фармакологія імуномодулюючих та протизапальних препаратів.	2
36.	4.8	Особливості перебігу ревматичних захворювань у хворих похилого та старечого віку.	2
	5	ХВОРОБИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ	24
37.	5.1	Методи обстеження хворих з патологією органів травлення. Діагностичні можливості візуальних методів дослідження (рентгенологічних, сонографічних). Інтрагастральна рН-метрія. Методи дослідження мікробіоценозу дигестивного тракту та гелікобактеріозу.	2
38.	5.2	Виразкова хвороба. Основні методи лікування. Хвороби оперованого шлунка.	2
39.	5.3	Захворювання біліарної зони. Хронічний некаменевий холецистит. Жовчнокам'яна хвороба.	2
40.	5.4	Синдром холестазу. Диференційний діагноз жовтяниць.	2
41.	5.5	Хвороби печінки. Хронічні гепатити. Алкогольна хвороба печінки. Алкогольна кома. Діагностика. Тактика лікаря. Прогноз.	2
42.	5.6	Печінкова кома. Печінкова енцефалопатія. Діагностика. Тактика.	2
43.	5.7	Хвороби кишок. Глютенова ентеропатія. Целіакія. Синдром надлишкового бактеріального росту.	2
44.	5.8	Функціональна кишкова диспепсія. Синдром подразненої кишки.	2
45.	5.9	Інтенсивна терапія при захворюваннях органів травлення. Внутрішні кровотечі в гастроентерології	2
46.	5.10	Синдром «гострого живота». Кров у випорожненні.	2
47.	5.11	Особливості клініки та лікування захворювань органів травлення у хворих похилого та старечого віку.	2
48.	5.12	Клінічна фармакологія препаратів, що застосовують при лікуванні пацієнтів із захворюваннями органів травлення.	2
		Разом	98

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК
 для спеціалізації (інтернатури) зі спеціальності
«Внутрішні хвороби»

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ			
1.	Оформлення медичної документації	D	
2.	Визначення ступеня втрати працездатності	A	
3.	Дотримання функціональних обов'язків лікаря-терапевта	A	
4.	Аналіз та оцінка роботи лікаря терапевта	A	
2. ХВОРОБИ ОРГАНІВ ДИХАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ			
5.	Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги.	B	
6.	Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференціальної діагностики)	B	
7.	Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	B	
8.	Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	A	
9.	Визначення показів до госпіталізації пацієнта та організація її	A	
10.	Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	B	
11.	Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	B	

12.	Визначення клінічного та трудового прогнозу, ступеня непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування	В	
13.	Проведення підшкірного, внутрішньошкірного, дом'язевого, довенного введення медикаментозних препаратів	Д	
14.	Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	С	
15.	Інтерпретація рентгенологічного дослідження органів грудної клітки	А	
16.	Проведення спірометрії та інтерпретація її результатів	С	
17.	Проведення конікотомії	С	
18.	Проведення трахеотомії	В	
19.	Проведення торакоцентезу	С	
20.	Проведення серцево-легенево-церебральної реанімації згідно міжнародних стандартів	Д	
3. ХВОРОБИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ			
21.	Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	В	
22.	Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференціальної діагностики)	В	
23.	Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	В	
24.	Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	А	
25.	Визначення показів до госпіталізації пацієнта та її організації	А	
26.	Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	В	
27.	Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	В	

28.	Визначення клінічного та трудового прогнозу, ступеня непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування	В	
29.	Вимірювання артеріального тиску	Д	
30.	Реєстрація та аналіз ЕКГ	С	
31.	Реєстрація та аналіз холтерівського моніторування ЕКГ	А	
32.	Проведення тредмілтесту	А	
33.	Розрахунок гомілково-плечового індексу	С	
34.	Проведення серцево-легенево-церебральної реанімації згідно міжнародних стандартів	С	
35.	Проведення дефібриляції	Д	
36.	Проведення підшкірного, внутрішньошкірного, дом'язевого, довенного введення медикаментозних препаратів	Д	
37.	Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	С	
4. РЕВМАТИЧНІ ЗАХВОРЮВАННЯ			
38.	Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	В	
39.	Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференціальної діагностики)	В	
40.	Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	В	
41.	Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	А	
42.	Визначення показів до госпіталізації пацієнта та організація її	А	
43.	Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	В	
44.	Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	В	

45.	Визначення клінічного та трудового прогнозу, ступеня непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування	В	
46.	Проведення підшкірного, внутрішньошкірного, дом'язевого, довенного введення медикаментозних препаратів	Д	
47.	Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	С	
48.	Інтерпретація рентгенологічного дослідження суглобів	В	
49.	Інтерпретація ультразвукового дослідження суглобів	В	
5. ХВОРОБИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ			
50.	Езофагогастродуоденофіброскопія	А	
51.	Ректороманоскопія	А	
52.	Ультразвукове дослідження органів черевної порожнини	В	
53.	Діагностичний лапароцентез	С	

**ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ
ПРОГРАМА, РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА,
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ**

1. Adamina M, Bonovas S, Raine T, et al. ECCO guidelines on therapeutics in Crohn's disease: surgical treatment. J Crohns Colitis. 2019 Nov 19. pii: jjz187. <https://academic.oup.com/ecco-jcc/advance-article/doi/10.1093/ecco-jcc/jjz187/5631809>

2. Al-Toma A, Volta U, Auricchio R, et al. European Society for the Study of Coeliac Disease (ESsCD) guideline for coeliac disease and other gluten-related disorders. United European Gastroenterol J. 2019 Jun;7(5):583 <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2050640619844125>

3. American Academy of Family Physicians. Diagnosis of venous thromboembolism - clinical practice guideline (endorsed March 2019). <https://www.aafp.org/patient-care/clinical-recommendations/all/venousthromboembolism1.html>

4. Arasaradnam RP, Brown S, Forbes A, et al. Guidelines for the investigation of chronic diarrhoea in adults: British Society of Gastroenterology, 3rd edition. Gut. 2018 Apr <http://gut.bmj.com/content/early/2018/04/13/gutjnl-2017-315909>

5. Ashby, D., Borman, N., Burton, J. et al. Renal Association Clinical Practice Guideline on Haemodialysis. BMC Nephrol 20, 379 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1527-3>

6. Beck DL. New ACC Guidance on CVD Risk Reduction in Diabetes. Medscape Medical News. 2020 Aug 5. <https://www.medscape.com/viewarticle/935218>

7. Bible KC, Kebebew E, Brierley J, et al. 2021 American Thyroid Association guidelines for management of patients with anaplastic thyroid cancer. *Thyroid*. 2021 Mar;31(3):337-386. Available at: <https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/thy.2020.0944>.

8. Boggs W. New Guideline Recommends Early Combination Therapy for Type 2 Diabetes. Reuters Health Information. 2020 Sep <https://www.medscape.com/viewarticle/936669>

9. Burton, J.O., Goldsmith, D.J., Ruddock, N. et al. Renal association commentary on the KDIGO (2017) clinical practice guideline update for the diagnosis, evaluation, prevention, and treatment of CKD-MBD. *BMC Nephrol* 19, 240 (2018). <https://doi.org/10.1186/s12882-018-1037-8>

10. Canil, Ch., Kapoor, A., Basappa N. S., Bjarnason, G., Bossé, D., Dudani, Sh., ... Hotte S. J. Management of advanced kidney cancer: Kidney Cancer Research Network of Canada (KCRNC) consensus update 2021. *Can Urol Assoc J*, 2021. 15(4):84-97. doi: 10.5489/cuaj.7245.

11. Chadban, S. J., Ahn, C., Axelrod, D. A., Foster, B. J., Kasiske, B. L., Kher, V., ... Knoll, G. A. (2020). KDIGO Clinical Practice Guideline on the Evaluation and Management of Candidates for Kidney Transplantation. *Transplantation*, 104, S11–S103. doi:10.1097/tp.0000000000003136

12. Chapman MH, Thorburn D, Hirschfield GM, et al. British Society of Gastroenterology and UK-PSC guidelines for the diagnosis and management of primary sclerosing cholangitis. *Gut*. 2019 Aug;68(8):1356-1378. <https://gut.bmj.com/content/68/8/1356>

13. Cheng H-Y, Jian S-W, Liu D-P, Ng T-C, Huang W-T, Lin H-H, et al. Contact tracing assessment of COVID-19 transmission dynamics in Taiwan and risk at different exposure periods before and after symptom onset. *JAMA Intern Med*. 2020;180:1156. <https://doi.org/10.1001/jamainternmed.2020.2020>

14. Cheung, A. K., Chang, T. I., Cushman, W. C., Furth, S. L., Hou, F. F., Ix, J. H., ... Mann, J. F. E. (2021). KDIGO 2021 Clinical Practice Guideline for the Management of Blood Pressure in Chronic Kidney Disease. *Kidney International*, 99(3), S1–S87. doi:10.1016/j.kint.2020.11.003

15. Clinical Guidelines for Organ Transplantation from Deceased Donors (the Clinical Guidelines, The Transplantation Society of Australia and New Zealand), 2021. Available from: <https://tsanz.com.au/guidelinesethicsdocuments/organallocationguidelines.htm>

16. Colombo M. EASL clinical practice guidelines for the management of occupational liver diseases. *Liver Int*. 2020 Feb;40 Suppl 1:136 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/liv.14349>

17.Dalekos GN, Koskinas J, Papatheodoridis GV. Hellenic Association for the Study of the Liver Clinical Practice Guidelines: Autoimmune hepatitis. *Ann Gastroenterol*. 2019 Jan-Feb. 32 (1):1-

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/pmid/30598587/>

18.Dans M, Kutner JS, Agarwal R, et al. NCCN Guidelines® Insights: Palliative Care, Version 2.2021. *J Natl Compr Canc Netw*. 2021 Jul 28;19:780-

<https://jncn.org/view/journals/jncn/19/7/article-p780.xml>

19.Das SR, Everett BM, Birtcher KK, et al. 2020 Expert Consensus Decision Pathway on Novel Therapies for Cardiovascular Risk Reduction in Patients With Type 2 Diabetes: A Report of the American College of Cardiology Solution Set Oversight Committee. *J Am Coll Cardiol*. 2020 Jul 28.

<https://www.onlinejacc.org/content/76/9/1117>

20.Deininger MW, Shah NP, Altman JK, et al. Chronic Myeloid Leukemia, Version 2.2021, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *J Natl Compr Canc Netw*. 2020 Oct 1;18(10):1385-415.

<https://jncn.org/view/journals/jncn/18/10/articlep1385.xml>

21.Doyle-Delgado K, Chamberlain JJ, Shubrook JH, Skolnik N, Trujillo J. Pharmacologic Approaches to Glycemic Treatment of Type 2 Diabetes: Synopsis of the 2020 American Diabetes Association's Standards of Medical Care in Diabetes Clinical Guideline. *Ann Intern Med*. 2020 Sep 1.

<https://www.acpjournals.org/doi/10.7326/M20-2470>

22.Dudley, J., Christian, M., Andrews, A. et al. Clinical practice guidelines standardisation of immunosuppressive and anti-infective drug regimens in UK paediatric renal transplantation: the harmonisation programme. *BMC Nephrol* 22, 312 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12882-021-02460-5>

23.EASL Clinical Practice Guidelines for the management of patients with decompensated cirrhosis. *J Hepatol*. 2018 Apr 10. [https://www.journal-ofhepatology.eu/article/S0168-8278\(18\)31966-4/fulltext](https://www.journal-ofhepatology.eu/article/S0168-8278(18)31966-4/fulltext)

24.EASL Clinical Practice Guidelines: Drug-induced liver injury. *J Hepatol*. 2019 Mar

25.European Association for the Study of the Liver. ASL Clinical Practice Guidelines on non-invasive tests for evaluation of liver disease severity and prognosis –2021 update. *J Hepatol*. 2021 Sep;75(3):659-689

<https://doi.org/10.1016/j.jhep.2021.05.025>

26.Fass, Ronnie et al. AGA Clinical Practice Update on Functional Heartburn: Expert Review. *Gastroenterology*, Volume 158, Issue 8, 2286 –2293.

<https://doi.org/10.1053/j.gastro.2020.01.034>

27.Fenaus P, Haase D, Santini V, et al. Myelodysplastic syndromes: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up. *Ann Oncol*. 2021 Feb;32(2):142-

[https://www.annalsofoncology.org/article/S0923-7534\(20\)43129-1/fulltext](https://www.annalsofoncology.org/article/S0923-7534(20)43129-1/fulltext)

28.Ferrara F, Bernardi M. 2021 BSH guidelines for the management of adult myelodysplastic syndromes: a practical approach to a challenging disease. Br J Haematol. 2021 Jul;194(2):235-

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/bjh.17640>

29.Feuerstein, Joseph D.Chachu, Karen et al. AGA Clinical Practice Guidelines on the Management of Moderate to Severe Ulcerative Colitis. Gastroenterology, Volume 158, Issue 5, 1450 – 1461. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2020.01.006>

30.Fix, O. K., Hameed, B., Fontana, R. J., Kwok, R. M., McGuire, B. M., Mulligan, D. C., ... Chung, R. T. (2020). Clinical Best Practice Advice for Hepatology and Liver Transplant Providers During the COVID-19 Pandemic: AASLD Expert Panel Consensus Statement. Hepatology, 72(1), 287–304. doi:10.1002/hep.31281

31.Fleseriu M, Biller BMK, Freda PU, et al. A Pituitary Society update to acromegaly management guidelines. Pituitary. 2021 Feb;24(1):1-13. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7864830/>

32.Galsky, M. D., Balar, A. V., Black, P. C., Campbell, M. T., Dykstra, G. S., Grivas, P., ... Kamat, A. M. (2021). Society for Immunotherapy of Cancer (SITC) clinical practice guideline on immunotherapy for the treatment of urothelial cancer. Journal for ImmunoTherapy of Cancer, 9(7), e002552. doi:10.1136/jitc-2021-002552

33.Garthwaite, E., Reddy, V., Douthwaite, S. et al. Clinical practice guideline management of blood borne viruses within the haemodialysis unit. BMC Nephrol 20, 388 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1529-1>

34.Gastroenterology, Volume 152, Issue 3, 648 – 664. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2016.12.027>

35.Gastroenterology, Volume 156, Issue 3, 769 - 808.e29. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2018.12.008>

36.Global initiative for chronic obstructive lung diseases. Pocket guide to COPD diagnosis, management and prevention. A guide for health care professionals, 2020edition.- 48p.

37.Global strategy for the diagnosis, management and prevention of chronic obstructive pulmonary diseases,2020.- 125p.

38.Guidelines for the Diagnostic Cross Sectional Imaging and Severity Scoring of Chronic Pancreatitis. Working Group for the International Consensus Guidelines for Chronic Pancreatitis. Pancreatology. 2018 Oct.18(7):764-

[https://www.pancreatology.net/article/S1424-3903\(18\)30662-8/fulltext](https://www.pancreatology.net/article/S1424-3903(18)30662-8/fulltext)

39.Gupta, Samir et al. AGA Clinical Practice Guidelines on Management of Gastric Intestinal Metaplasia. Gastroenterology, Volume 158, Issue 3, 693 – 702.

<https://doi.org/10.1053/j.gastro.2019.12.003>

40.Herrine, Steven K. et al. AGA Technical Review on Initial Testing and Management of Acute Liver Disease

41.Hirano I, Chan ES, Rank MA, et al. AGA Institute and the Joint Task Force on Allergy-Immunology Practice Parameters Clinical Guidelines for the Management

of Eosinophilic Esophagitis. *Gastroenterology*. 2020 May;158(6):1776-
[https://www.gastrojournal.org/article/S00165085\(20\)302651/pdf?referrer=https%3A%2F%2Fwww.mdedge.com%2Fgihepnews%2Farticle%2F220328%2Fupper-gi-tract%2Faga-guideline-management-eosinophilic-esophagitis](https://www.gastrojournal.org/article/S00165085(20)302651/pdf?referrer=https%3A%2F%2Fwww.mdedge.com%2Fgihepnews%2Farticle%2F220328%2Fupper-gi-tract%2Faga-guideline-management-eosinophilic-esophagitis)

42. Hoppe RT, Advani RH, Ai WZ, et al. Hodgkin Lymphoma, Version 2.2020, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *J Natl Compr Canc Netw*. 2020 Jun;18(6):755-781. <https://jncn.org/view/journals/jncn/18/6/article-p755.xml>

43. <http://medstandart.net/browse/1725>

44. <https://annals.org/aim/fullarticle/2758507/testosterone-treatment-adult-menage-related-low-testosterone-clinical-guideline>

45. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2019.12.053>

46. <https://aje.bioscientifica.com/view/journals/aje/182/1/EJE-19-0893.xml>

47. https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2019/12/GOLD-2020-FINAL-ver1.2-03Dec19_WMV.pdf

48. https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2020/03/GOLD-2020-POCKETGUIDE-ver1.0_FINAL-WMV.pdf

49. https://journals.lww.com/ajg/Fulltext/2021/10000/ACG_Clinical_Guidelines_Management_of_Benign.13.aspx

50. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2050640619849370>

51. <https://www.atsjournals.org/doi/full/10.1164/rccm.201904-0717ST>

52. [https://www.cghjournal.org/article/S1542-3565\(19\)31002-X/fulltext](https://www.cghjournal.org/article/S1542-3565(19)31002-X/fulltext)

53. <https://www.dec.gov.ua/mtd/bronhialna-astma/>

54. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_555nakaz.pdf

55. [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(21\)03031-6/fulltext](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(21)03031-6/fulltext)

56. [https://www.journal-of-hepatology.eu/article/S0168-8278\(19\)30129-1/fulltext](https://www.journal-of-hepatology.eu/article/S0168-8278(19)30129-1/fulltext)

57. https://www.jstage.jst.go.jp/article/endocrj/advpub/0/advpub_EJ20-0025/pdf/-char/en

58. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8137769/>

59. [https://www.sunrisemy.com/nakaz-moz-ukra%D1%97ni-157-vid-26-sichny\[a2018-roku-moz-skasovalo-moralno-zastarili-formi-pervinno%D1%97-oblikovo%D1%97-dokumentaci%D1%97/](https://www.sunrisemy.com/nakaz-moz-ukra%D1%97ni-157-vid-26-sichny[a2018-roku-moz-skasovalo-moralno-zastarili-formi-pervinno%D1%97-oblikovo%D1%97-dokumentaci%D1%97/)

60. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0634282-14#Text>

61. Hus, I., Salomon-Perzyński, A., Tomasiewicz, K., & Robak, T. (2020). The management of hematologic malignancies during the COVID-19 pandemic. *Expert Opinion on Pharmacotherapy*, 1–18. doi:10.1080/14656566.2020.1849143

62. Husby S, Koletzko S, Korponay-Szabo, et al. European Society Paediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition guidelines for diagnosing coeliac disease 2020. *J Pediatr Gastroenterol Nutr*. 2019 Oct

http://www.espghan.org/fileadmin/user_upload/IBD/ESPGHAN_Celiac_Guide_lines_2019.pdf

63. Ikizler, T. A., Burrowes, J. D., Byham-Gray, L. D., Campbell, K. L., Carrero, J.-J., Chan, W., ... Cuppari, L. (2020). KDOQI Clinical Practice Guideline for Nutrition in CKD: 2020 Update. *American Journal of Kidney Diseases*, 76(3), S1–S107. doi:10.1053/j.ajkd.2020.05.006

64. Ito Y, Onoda N, Okamoto T. The revised clinical practice guidelines on the management of thyroid tumors by the Japan Associations of Endocrine Surgeons: Core questions and recommendations for treatments of thyroid cancer. *Endocr J*. 2020 Apr 9.

65. J.R. Garber, E. Papini, A. Frasoldati et al., American Association of Clinical Endocrinology And Associazione Medici Endocrinologi Thyroid Nodule Algorithmic Tool, *Endocrine Practice* 2021; 27 <https://doi.org/10.1016/j.eprac.2021.04.007>

66. Jones, J. M., Kracalik, I., Levi, M. E., Bowman III, J. S., Berger, J. J., Bixler, D., ... Basavaraju, S. V. Assessing Solid Organ Donors and Monitoring Transplant Recipients for Human Immunodeficiency Virus, Hepatitis B Virus, and Hepatitis C Virus Infection – U.S. Public Health Service Guideline, 2020. *Recommendations and Reports / June 26, 2020 / 69(4);1–16.*

67. K. V. Vlachovich, A. Sood. A 2019 Update on Occupational Lung Diseases: A Narrative Review // *Pulm. Ther.*, 2021 Jun; 7(1): 75–87.

68. Kamisawa T, Nakazawa T, Tazuma S, Zen Y, Tanaka A, Ohara H, et al. Clinical practice guidelines for IgG4-related sclerosing cholangitis. *J Hepatobiliary Pancreat Sci*. 2019 Jan;26(1):9-42. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jhbp.596>.

69. Karon A. AGA Clinical Practice Guidelines: Intra-gastric balloons in the management of obesity. *MDedge.com*. April 16, 2021.

<https://www.mdedge.com/internalmedicine/article/238757/obesity/aga-clinical-practice-guidelines-intra-gastric-balloons>

70. KDIGO 2020 Clinical Practice Guideline for Diabetes Management in Chronic Kidney Disease. (2020). *Kidney International*, 98(4), S1–S115. doi:10.1016/j.kint.2020.06.019

71. KDIGO 2021 Clinical Practice Guideline for the Management of Glomerular Diseases. *Kidney Int*. 2021 Oct;100(4S):S1-S276. doi: 10.1016/j.kint.2021.05.021.

72. Keswani RN, Crockett SD, Calderwood AH. AGA Clinical Practice Update on Strategies to Improve Quality of Screening and Surveillance Colonoscopy: Expert Review. *Gastroenterology*. 2021 Aug;161(2):701-11.

73. Kharbanda, K., Iyasere, O., Caskey, F. et al. Commentary on the NICE guideline on renal replacement therapy and conservative management. *BMC Nephrol* 22, 282 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12882-021-02461-4>

74. Khomiak, A., Brunner, M., Kordes, M., Lindblad, S., Miksch, R. C., Öhlund, D., & Regel, I. (2020). Recent Discoveries of Diagnostic, Prognostic and Predictive Biomarkers for Pancreatic Cancer. *Cancers*, 12(11), 3234. doi:10.3390/cancers12113234

75.Knechtle, S. J., Morris, P. J., Marson, L. P. (2020). Kidney Transplantation - Principles and Practice, 8th Edition. doi: <https://doi.org/10.1016/C2016-0-01606-6>

76.Ko CW, Siddique SM, Patel A, et al. AGA Clinical Practice Guidelines on the Gastrointestinal Evaluation of Iron Deficiency Anemia. *Gastroenterology*. 2020 Sep;159(3):1085-1094. Available at: [https://www.gastrojournal.org/article/S00165085\(20\)348472/fulltext?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32810434%2F](https://www.gastrojournal.org/article/S00165085(20)348472/fulltext?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32810434%2F)

77.Ko, Cynthia W. Crockett, Seth et al. AGA Clinical Practice Guidelines on the Management of Mild-to-Moderate Ulcerative Colitis. *Gastroenterology*, Volume 156, Issue 3, 748 – 764. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2018.12.009>

78.Konstantinides SV and Meyer G. The 2019 ESC Guidelines on the Diagnosis and Management of Acute Pulmonary Embolism. *Eur Heart J*. 2019 Nov 1;40(42):3453-3455. <https://academic.oup.com/eurheartj/article/40/42/3453/5614478>

79.Kossmeier, M., & Heinze, G. (2018). Predicting future citation counts of scientific manuscripts submitted for publication: a cohort study in transplantology. *Transplant International*. doi:10.1111/tri.13292

80.Lamb CA, Kennedy NA, Raine T, et al. British Society of Gastroenterology consensus guidelines on the management of inflammatory bowel disease in adults. *Gut*. 2019 Sep 27. <https://gut.bmj.com/content/early/2019/09/27/gutjnl-2019-318484#DC1>.

81.Larkin PJ, Cherny NI, L Carpia D, et al. Diagnosis, Assessment and Management of Constipation in Advanced Cancer: ESMO Clinical Practice Guidelines. *Ann Oncol*. 2018 Jul <https://academic.oup.com/annonc/advancearticle/doi/10.1093/annonc/mdy148/5046943>

82.Lim W, Le Gal G, Bates SM, et al. American Society of Hematology 2018guidelines for management of venous thromboembolism: diagnosis of venous thromboembolism. *Blood Adv*. 2018 Nov 27;2(22):3226-56. <http://www.bloodadvances.org/content/2/22/3226?>

83.Loomba, Rohit et al. AGA Clinical Practice Update on Screening and Surveillance for Hepatocellular Carcinoma in Patients With Nonalcoholic Fatty Liver Disease: Expert Review. *Gastroenterology*, Volume 158, Issue 6, 1822 - 1830

84.Malyszko, J., Basak, G., Batko, K., Capasso, G., Capasso, A., DrozdSokolowska, J., ... Malyszko, J. (2020). Haematological disorders following kidney transplantation. *Nephrology Dialysis Transplantation*. doi:10.1093/ndt/gfaa219

85.Muniraj T, Day LW, Teigen LM, et al. AGA clinical practice guidelines on intragastric balloons in the management of obesity. *Gastroenterology*. 2021 Apr;160(5):1799-1808. PMID: 3832655. [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(21\)00477-7/fulltext](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(21)00477-7/fulltext)

86. Nalewajska, M., Marchelek-Myśliwiec, M., Opara-Bajerowicz, M., Dzieziejko, V., & Pawlik, A. (2020). Connexins—Therapeutic Targets in Cancers. *International Journal of Molecular Sciences*, 21(23), 9119. doi:10.3390/ijms21239119
87. Nanchal R, Subramanian R, Karvellas CJ, et al. Guidelines for the management of adult acute and acute-on-chronic liver failure in the ICU: cardiovascular, endocrine, hematologic, pulmonary, and renal considerations. *Crit Care Med*. 2020 Mar;48(3):e17391. https://journals.lww.com/ccmjournal/FullText/2020/03000/Guidelines_for_the_Management_of_Adult_Acute_and.29.aspx
88. O’Leary, Jacqueline G. et al. AGA Clinical Practice Update: Coagulation in Cirrhosis. *Gastroenterology*, Volume 157, Issue 1, 34 - 43. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2019.03.070>
89. Oakland K, Chadwick G, East JE, et al. Diagnosis and management of acute lower gastrointestinal bleeding: guidelines from the British Society of Gastroenterology. *Gut*. 2019 Feb 12. <https://gut.bmj.com/content/early/2019/02/21/gutjnl-2018-317807.long>.
90. Oniscu, G. C., Forsythe, J. L. R., & Pomfret, E. A. (Eds.). (2019). *Transplantation Surgery*. Springer Surgery Atlas Series. doi:10.1007/978-3-540-73796-4
91. Ortel TL, Neumann I, Ageno W, et al. American Society of Hematology 2020 guidelines for management of venous thromboembolism: treatment of deep vein thrombosis and pulmonary embolism. *Blood Adv*. 2020 Oct 13;4(19):4693-38. PMID: 33007077. <https://ashpublications.org/bloodadvances/article/4/19/4693/463998/American-Society-of-Hematology-2020-guidelines-for>
92. Parry NM. New guideline for testosterone treatment in men with ‘low T.’ *Medscape Medical News*. 2020 Jan 7. <https://www.medscape.com/viewarticle/923449>
93. Pasquali R, Casanueva F, Haluzik M, et al. European Society of Endocrinology clinical practice guideline: endocrine work-up in obesity. *Eur J Endocrinol*. 2020 Jan;182(1):G1-G32.
94. Pass W. AGA Releases Iron-Deficiency Anemia Guideline. *Medscape Medical News*. WebMD Inc. August 26, 2020. <https://www.medscape.com/viewarticle/936357>
95. Petranovic Ovcaricek P, Giovanella L, Carrio Gasset I, et al. The EANM practice guidelines for parathyroid imaging. *Eur J Nucl Med Mol Imaging*. 2021 Apr 10. <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs00259-021-05334-y>
96. Pisano M, Allievi N, Gurusamy K, et al. 2020 World Society of Emergency Surgery updated guidelines for the diagnosis and treatment of acute calculus cholecystitis. *World J Emerg Surg*. 2020 Nov 5;15(1):61. Available at: <https://wjeb.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13017-020-00336-x>

97. Qaseem A, Horwitch CA, Vijan S, Etxeandia-Ikobaltzeta I, Kansagara D. Testosterone treatment in adult men with age-related low testosterone: a clinical guideline from the American College of Physicians. *Ann Intern Med.* 2020 Jan 7
98. Rubio-Tapia A, Murray JA. Updated guidelines by the European Society for the Study of Coeliac Disease [editorial]. *United European Gastroenterol J.* 2019 Jun;7(5):
99. Sadowski DC, Camilleri M, Chey WD, Leontiadis GI, Marshall JK, Shaffer EA, et al. Canadian Association of Gastroenterology Clinical Practice Guideline on the Management of Bile Acid Diarrhea. *Clin Gastroenterol Hepatol.* 2020 Jan. 18 (1):24-41.
100. Schultz JK, Azhar N, Binda GA, et al. European Society of Coloproctology: guidelines for the management of diverticular disease of the colon. *Colorectal Dis.* 2020 Jul 7;10.1111/codi.15140. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/codi.15140>
101. Sekeres M, Guyatt G, Abel G, et al. American Society of Hematology 2020 guidelines for treating newly diagnosed acute myeloid leukemia in older adults. *Blood Adv.* 2020 Aug 11;4(15):3528-3549. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7422124/>
102. Shah MH, Goldner WS, Benson AB, et al. Neuroendocrine and Adrenal Tumors, Version 2.2021, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *J Natl Compr Canc Netw.* 2021 Jul 28;19(7):839-68. <https://jncn.org/view/journals/jncn/19/7/articlep839.xml?ArticleBodyColorStyles=Full%20HML>
103. Shemies, R. S., Nagy, E., Younis, D., & Sheashaa, H. (2021). Renal replacement therapy for critically ill patients with COVID -19-associated acute kidney injury: A review of current knowledge. *Therapeutic Apheresis and Dialysis.* doi:10.1111/1744-9987.13723
104. Singh, Siddharth et al. AGA Technical Review on the Management of Mild-toModerate Ulcerative Colitis
105. Snook J, Bhala N, Beales ILP, et al. British Society of Gastroenterology guidelines for the management of iron deficiency anaemia in adults. *Gut.* 2021 Sep 8;gutjnl-2021-325210. <https://gut.bmj.com/content/early/2021/09/15/gutjnl-2021-325210>.
106. Su G, Ko C, Bercik P, et al. AGA Clinical Practice Guidelines. Probiotics for Gastrointestinal Diseases. *Gastroenterology.* 2020 June. [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(20\)34729-6/pdf?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32531291%2F](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(20)34729-6/pdf?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32531291%2F)
107. Tarasconi A, Coccolini F, Biffl WL, et al. Perforated and bleeding peptic ulcer: WSES guidelines. *World J Emerg Surg.* Jan 2020; 15: 3. Available at <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6947898/>.
108. Teoh, C. W., Gaudreault-Tremblay, M.-M., Blydt-Hansen, T. D., Goldberg, A., Arora, S., Feber, J., ... Hamiwka, L. (2020). Management of Pediatric

Kidney Transplant Patients During the COVID-19 Pandemic: Guidance From the Canadian Society of Transplantation Pediatric Group. *Canadian Journal of Kidney Health and Disease*, 7, 205435812096784. doi:10.1177/2054358120967845

109. Terlow LG, Moelker A, Abrahamsen J, et al. European guidelines on chronic mesenteric ischaemia - joint United European Gastroenterology, European Association for Gastroenterology, Endoscopy and Nutrition, European Society of Gastrointestinal and Abdominal Radiology, Netherlands Association of Hepatogastroenterologists, Hellenic Society of Gastroenterology, Cardiovascular and Interventional Radiological Society of Europe, and Dutch Mesenteric Ischemia Study group clinical guidelines on the diagnosis and treatment of patients with chronic mesenteric ischaemia. *United European Gastroenterol J*. 2020 May;8(4):371-395.

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2050640620916681>.

110. The Occupational Burden of Nonmalignant Respiratory Diseases. An Official American Thoracic Society and European Respiratory Society Statement / *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*, 2019;Vol.119 (11): 1312-1334

111. The Transplantation Society, Transplant Infectious Diseases Section: COVID19 Guidance Focused Review: Diagnostic Testing - PCR and Serology.

https://tts.org/index.php?option=com_content&view=article

112. UK Guidelines on Pancreas and Islet Transplantation, 2019. Available from:

<https://bts.org.uk/guidelines-standards/>

113. Vasant DH, Paine PA, Black CJ, Houghton LA, Everitt HA, Corsetti M, et al. British Society of Gastroenterology guidelines on the management of irritable bowel syndrome. *Gut*. 2021 Jul;70(7):1214-40.

<https://gut.bmj.com/content/70/7/1214.long>

114. Wald A, Bharucha AE, Limketkai B, et al. ACG Clinical guidelines: management of benign anorectal disorders. *Am J Gastroenterol*. 2021 Oct 1;116(10):1987-2008. PMID: 34618700

115. Weiss, M. J., Hornby, L., Foroutan, F., Belga, S., Bernier, S., Bhat, M., ...Mah, A. Clinical Practice Guideline for Solid Organ Donation and Transplantation During the COVID-19 Pandemic. *Transplantation Direct* 2021;7: e755; doi: 10.1097/TXD.0000000000001199.

116. Wiles, K., Chappell, L., Clark, K. et al. Clinical practice guideline on pregnancy and renal disease. *BMC Nephrol* 20, 401 (2019).

<https://doi.org/10.1186/s12882-019-1560-2>

117. Witt DM, Nieuwlaat R, Clark NP, Ansell J, Holbrook A, Skov J, et al. American Society of Hematology 2018 guidelines for management of venous thromboembolism: optimal management of anticoagulation therapy. *Blood Adv*. 2018 Nov 27;2(22):3257-3291. Available at

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6258922>.

118. Wright, M., Southcott, E., MacLaughlin, H. et al. Clinical practice guideline on undernutrition in chronic kidney disease. BMC Nephrol 20, 370 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1530-8>

119. Yuen KCJ, Biller BMK, Radovick S, et al. The American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology Guidelines for Management of Growth Hormone Deficiency in Adults and Patients Transitioning from Pediatric to Adult Care. Endocr Pract. 2019 Nov;25(11):1191–1232. <https://journals.aace.com/doi/10.4158/GL-2019-0405>

120. Адаптована клінічна настанова : надання медичної допомоги дорослим хворим на негоспітальну пневмонію. // Національна академія медичних наук України, Київ, 2019.

121. Бронхіальна астма. Хронічне обструктивне захворювання легень в світлі сучасних рекомендацій GINA (2017), SIGN 153 (2016), GOLD (2017), NICE (2010) / Фещенко Ю. І. // К.: ТОВ «Доктор–Медіа–Груп», 2018. — 220 с.

122. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 680 с.

123. Наказ №634 від 08.09.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при саркоїдозі»

124. Наказ №7 від 10.01.2005 «Про затвердження стандартів надання медичної допомоги за спеціальністю "Професійна патологія" в амбулаторно-поліклінічних закладах»

125. Наказ МОЗ України № 157 від 26.01.2018, яким скасовується низка форм

126. Наказ МОЗ України № 503 від 19.03.2018. «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid19032018--503-pro-zatverdzhennja-porjadku-viboru-likarja-jakij-nadae-pervinnumedichnu-dopomogu-ta-formi-deklaracii-pro-vibir-likarja-jakij-nadae-pervinnumedichnu-dopomogu?preview=1>

127. Наказ МОЗ України №555 від 27.06.13р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень»
128. Наказ МОЗ України №868 від 08.10.13р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі»

129. Наказ МОЗ України від 04.01.2018 № 13 "Про деякі питання застосування Україномовного варіанту Міжнародної класифікації первинної медичної допомоги(ICPC-2-E)" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-04012018--13->

[prodejaki-pitannja-zastosuvannja-ukrainomovnogo-variantu-mizhnarodnoi-klasifikacii pervinnoi-medichnoi-dopomogi](#)

130. Наказ МОЗ України від 14.09.2021 № 1946 Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Нецукровий діабет» <https://bit.ly/3nBN8CO>

131. Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504 "Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги". [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid19032018-504-pro-zatverdzhennja-porjadku-nadannja-pervinnoi-medichnoidopomogi>

132. Наказ МОЗ України від 20.11.2020 № 2693 "Про внесення змін до протоколу «Надання медичної допомоги для лікування корона вірусної хвороби (COVID-19)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу moz.gov.ua/article/ministrymandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20112020--2693-pro-vnesennja-zmin-do-protokolu--nadannja-medichnoi-dopomogi-dlja-likuvannja--koronavirusnoi-hvorobi-covid-19

133. Наказ МОЗ України від 28.03.2020 № 722«При організацію надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу(COVID-19)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

moz.gov.ua/uploads/5/26472-standarti_medichnoi_dopomogi_pri_kovid.pdf

134. Первинна медична допомога: посібник у 2 т. / Л.С. Бабинець, В.М. Ждан, Н.С. Михайловська та ін.; за ред. Л.С. Бабинець. – Львів: «Магнолія 2006», 2019. –Т. 1: Загальні положення, внутрішні хвороби у загальній лікарській практиці. –580 с.

135. Первинна медична допомога: посібник у 2 т. / Л.С. Бабинець, В.М. Ждан, Н.С. Михайловська та ін.; за ред. Л.С. Бабинець. – Львів: «Магнолія 2006», 2019. –Т. 2: Поліпрофільні питання у загальній лікарській практиці. – 424 с.

136. Положення про інтернатуру, затверджене наказом МОЗ України №1254 від 22.06.2021, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703).

137. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів, невідкладні стани в терапії: 23-є видання, доповн і переробл / за ред. професора Мостового Ю.М.. – К.: Центр ДЗК, 2020. – 680 с.

138. Ю. І. Фещенко, В. К. Гаврисюк, О. Я. Дзюблик, Ю. М. Мостовой.,Т. О. Перцева, М. О. Полянська, А. І. Ячник, Л. О. Яшина. Адаптована клінічна настанова: хронічне обструктивне захворювання легень (частина 1) Укр. пульмонол. журнал. 2019, № 2, С. 5–18

139. Ю. І. Фещенко, В. К. Гаврисюк, О. Я. Дзюблик, Ю. М. Мостовой.,Т. О. Перцева, М. О. Полянська, А. І. Ячник, Л. О. Яшина. Адаптована клінічна

настанова: хронічне обструктивне захворювання легень (частина 1) Укр.
пульмонол. журнал. 2019, № 3, С. 5–2.